

!!!

Det foreligger nå opplysninger om at Gestapo er i ferd med å sette i gang nye, større og mere utpekerte tiltak enn tidligere for å søke å slå bena under de frie organisasjoner i Norge. Det ser ut som om den frie norske presse først og fremst er utsett som operasjonsfelt. Målet synes å være å få en finger med i alle større presseorganer gjennom norske hjelpere som kan virke tillitvekkende. Alle som har noen befetning med den frie presse må her være på vakt. Vi innskjerper derfor med all mulig styrke at ingen må røpe noe vedkommende de frie presser og dens medarbeidere. Det skulle synes selvsagt, men det kan ikke gjentas for ofte, at ingen under noen omstendighet må nevne navn i forbindelse med illoegale aviser. Vær i tiden fremover dobbelt forsiktig med å omtale den frie presse og med å levere illegale aviser til ukjente eller tvilsomme personer. Husk at et eneste uoverlagt ord eller en liten ubetenkeshet kan koste dine medmennesker livet. En skal alltid gjøre regn og med at det fins en spion for Gestapo overalt hvor det fins ukjente mennesker, i køer, busser, trikker og tog. Men det er ikke bare på den illegale presses område at Gestapo arbeider. Gestapo følger nå bevisst den linje å spre feilaktige opplysninger og direktiver innen hjemmefrontens organisasjoner. Hensikten er å skape sprenninger og motsetningsforhold, som senere skal utnyttes og som er egnet til å svekke den nasjonale innsats i det avgjørende øyeblikk. Gestapo her i landet følger forsvidt samme politikk i det små, som den tyske utenrikspolitiske ledelse gjorde da den søkte å skape storpolitiske motsetninger mellom de allierte.

Føst ikke lit til mere eller mindre halsbrekkende rykter som settes i oppløp av Gestapogenter og deres norske hjelpere, og opptre ikke som deres villige redskaper ved å spre slike rykter videre.

TYSKERNE OG RELIGIONEN

Norske nazister yndor å påstå at såvel "det statsbærende parti" som moderpartiet i Tyskland er kristendommens beskyttere. Om påstanden har sitt opphav i mangel på forstand eller i bevisst løgnaktighet er ofte uklart. Bere ett er man sikker på - om diskusjon med en hjemmenazist om dette var mulig, ville den være hensiktsløs. Hjemmenazisten ville ikke engang kunne forstå rekkevidden av denne lille hendelse som den svenske redaktør Arvid Fredborg forteller i sin bok "Bakom stålvalen":

Ved ungdomskonferansen i Wien høsten 1942 oppsto det et betegnende tysk-ungarsk intermezzo. Tyskerne fikk vite at general Beldy, sjefen for den største ungarske ungdomsorganisasjon, i den tale han skulle holde ville komme til å si at den ungarske ungdoms oppdragelse var basert på de tre faktorer familien, religionen og kjærligheten til fedrelandet. Den tyske ledelse krevde da at religionen skulle strykes i talen. General Beldy sa blankt nei. De italienerne og spanjernerne fikk vite dette, erklærte de under tilslutning av hollenderne og flannene at de ville nekte å tale, om ikke religionen fikk sin tribut. Den tyske ledelse kom da på en genial idé - å la hver og en tale på sitt eget morsmål. Da kunne man så meget mindre påfallende foreta den "nødvendige forkortning" av referatene i de tyske aviser.

KAJ MUNK OG NORGE

En av de siste skrivelser fra den myrdede danske dikterprest Kaj Munk var et brev han sendte den danske kirkeminister; det var et svar på et sirkulære til de danske prester med forbud mot å omtale den norske kirkestrid; et forbud som naturligvis skrev seg fra de tyske myndigheter. Kaj Munks brev lød slik:

Til Kirkeministeriet.

Det har i dag nådd meg et sirkulære angående de danske presters

stilling til de norske forhold. Jeg skal herved tillate meg høyaktelsesfullt å meddele ministeriet at jeg akter, ikke bare ikke å adlyde det, men også handle stikk i strid med det. I stedet for å anmode kirkeministeriet å skjytte sine egne affærer og la kirken skjytte sine (nå Scavenius neppe er den rette mann til) har Kirkeministeriet gjort front i motsatt retning.

Danske prester avlegger ed på de symbolske bøkene og meget annet godt, men dog ennå ikke til den høyt ærede utenriksminister. Det er mitt presteløfte jeg støtter meg til. Jeg føler meg overordentlig nær knyttet til mine norske tresbrødre, både fordi de er nordmenn og fordi de er tresbrødre. De kjemper en kamp for de samme idealer som jeg også har svoret å kjempe for. Hvis jeg av frykt for sønneskene skulle sette meg ned som passiv tilskuer, ville jeg føle meg som en forbryter mot min kristne tro, mitt danske (d.v.s. nordiske) sinn og mitt presteløfte.

Det er bedre å skade Danmark i forholdet til Tyskland enn i forholdet til Herren Jesus. Kanskje man egentlig burde anlegge sak mot ministeriet. Rettslig sett foreligger jo her det forhold at en overordnet embedsmann vil forlede sine undersåtter til embedsbrusk. For vi prester er satt til å forkynne ordet, ikke til å fortie det. Å skandere med de urette - bare det vil få de alvorligste følger for land og folk.

Hvis Kirkeministeriet ikke omgående tar skritt til å tilbakekalle dette ubetenkkelige sirkulære, føler jeg meg foranlediget til å gjøre en henvendelse til mine embedsbrødre om å fastsette en søndag til kristelig felles demonstrasjon i våre kirker for vår kjære og tapre broderkirke i Norge... Her står jeg og kan ikke annet. Til det er ikke rådelig for et menneske å handle mot sin samvittehet.

Med utmerket høyaktelse
K. Munk.

NORSK KULTURLIV IDAG

Vår Kultur- og propagandaminister har igjen vært ute og luftet sin glede over kulturlivets blomstring under NS. I en av disse store trommeslagerprestasjoner som ministrene leverer en gang i kvartalet, skruk hr. Fuglesang utover Colosseum: "på en rekke av kulturlivets områder er det gjort en stor og positiv innsats." Er det det litterære liv hr. ministren sikter til, så burde han ta seg en tur til bokhandlernes halytoms hyller, hvor de gode navn i norsk litteratur glimrer med sitt fravær.

Hvis det er teatret Fuglesang kaller positivt og byggende, så er påstanden ennå mere latterlig. Trøndelag teater spiller under sin NS-sjef for så tomme benker at lukking av teatret kan ventes nærsomhelst. Situasjonen på Det norske teatret viser, etter Gally Hornrad overtok ledelsen der, på en strålende måte hvorledes en boikott holdes og gjennomføres. Og hennes forestillinger vidner om positivt kulturliv. Ingen teatersjef innstiller så ofte en forestilling. En redningsplanke har fruun funnet i en såkalt "Norsk aften", et samensurium av lyrikk og springdans som ender med at hele personalet danser "Kjerringa med støven". Fru Hornrad må nå sies å ha sunket marsjallstaven langt nok, den som teatersjef Hergel holdt så høyt.

Men intet sted har byggeevnen vært tydeligere enn ved Nationalteatret. I 2 1/2 år har publikum holdt boikotten like stram. Hvis selget en sjelden gang går opp i 50-60 billetter regnes det for strålende. Til forlystelse for disse store folkemengder dekreerte teatersjef Berg-Jøger i høst et stort program. Til dags dato er det lykket ham å føre ett stykke frem til premiere. Overmorske skuespillere og politi i kullissene. De første benkeredene tomme fordi ministrene ikke turde møte av frykt for brann eller bomber. Og neste dag en presse som pristi tuerte seg selv med et dryss av lovord over dette lærmål av en Nationalteaterpremiere. Neste premiere på dette teater, også politisk, (Høyenhal av Finn Halvorsen) skulle hatt premiere 20. januar.

Slik er den delen av kulturlivets blomstring som har fått fuglesang til i jubel over kulturlivets blomstring. Gj. på komor visningene. Nationalteatret har bebudet "Peer Gynt", men Jón Órðing som skulle spille hovedrollen er i Sverige. Berg-Jægger har videre lavet Goethes "Faust". Men Harald Schwenzen, som skulle spille Faust, er på sandt til Tyskland med studentene. Og publikum forsetter boykotten av vår såkalte hovvolsone, av Det norske teatret og av Trøndelag teater.

Den positivt byggende fuglesang bygger utvilsomt på sykteriske grunn.

NYHETERNE FRA LONDON TIRSDAG KL. 18.30.

Sørfronten. Britiske og amerikanske tropper har utvidet og befestet sitt bruhode sør for Roma og fremskutte styrker er trent 19 km inn i landet og står ikke foran Via Appia som er hovedveien for de tyske forsyninger fra Roma til Cassino. Allierte tropper har inn tatt havnebyen Anzio, 45 km sør for Roma, ikke langt fra Nettuno som ble inn tatt i går. Troppene er rykket så langt fram at Anzio er utenfor rekkevidde av tyske kanoner. Havneanleggene i Anzio var orientert utskjedd byen ble inn tatt, og det ble laget kanaler i mineret felt utenfor byen slik at en tilfredsstillende mengde tungt utstyr til troppene kunne bringes i land. Det allierte kommunike meddelet at troppene er kommet meget lengere enn de hadde regnet med. Tyskerne har ennå ikke gjort nevneverdig motstand, men det er nå tegn som tyder på at tyskerne er begynt å summe seg etter den første overraskelsen, og er begynt å overføre tropper nordover fra Garigliano- og Rapido-fronten. De tyske motangrep på disse avsnitt var avtagende i styrke i går. Det ble meldt i går at del britiske og amerikanske artilleri fullt ut behersker tyskernes vei mellom Roma og Cassino. Stendig nye tilførsler og tusenvis av soldater blir landsatt. Tyskerne har begynt å sette landet i de pontiske sumpers hensynsløst under vann for å hindre de alliertes fortsatte innrykning i landet. Hvis de ønsker å ta opp kampen i større format, må de få transportert tilbake de troppene som er sendt til Gariglianoområdet, og for å få fram disse tropper må de passere et trangt pass som helt og holdent er prisgitt det allierte flyvåpen. — En sveitsisk berlinerkorrespondent telegraferer til sin avis at tyskerne betrakter situasjonen ved landstigningen som en viktig prøve på den tyske forsvarsnakts effektivitet overfor en eventuell alliert invasjon. — Britiske tropper på den andre siden av Gariglianoelva har rykket fram og utvidet sitt bruhode. I går ble amerikanerne ved de kraftige tyske motangrep tvunget over Rapidoelva, men ifølge dagens kommunike har de på nytt sendt tropper over elva, og de går nord har de knust flere tyske angrep mot Monte Croce, mellom Minturno og Casa Forte. Der de britiske styrker sine stillinger, og tyskerne vil sannsynligvis ikke kunne holde presset her av hensyn til situasjonens innvirkning på troppene. Det er all sannsynlighet for at den tyske inngås skal dekke forberedelsene til tilbaketog. Fem store ekspedisjoner tyder på at tyskerne holder på å sprengne sine befestninger. Ifølge dagens kommunike er det stillstand på den 5te armés front, ingen av partiene har hatt større framgang noen steder. De allierte vedlikeholder dog presset og gir ikke fienden chance til å sende tropper nordover. Fra Kairo blir det meldt at italienske patrioter yter de allierte verdifulle hjelp. Forleden sprang de veien mellom Roma og Cassino, og de gir de allierte tropper alle mulige informasjon om tyskernes bevegelser og styrker. Det allierte flyvåpen er meget aktivt over tyske transportveier og forbindelsesveier og flyplasser. Brua ved Ponte Ferro er brutt og det er anslått store ødelæggelser på et jernbaneknutepunkt mellom Roma og Firenze.

I kommunikatet fra general Titus hovedkvarter heter det i Norges at tyskerne har landsatt en sterk troppstyrke ^{ved} Senj på den Kroatiske kyst. I det nordlige Kroatia har friskarens utsettelse en fiendtlig avdeling. Det foregår fiendtes heftige kamper i Øst- og Vestbosnien. Allierte fly har angrepet jernbanen i Skoplje i Jugoslavia. Amerikanske flygende festninger har bombet skiftetaler i Wreza i nærheten av Sofia.

News Chronicles korrespondent i Ankara telegraferer at det har forekommet mindre uroligheter blant ganimensene på forskjellige steder av

Bulgaria. Flyvebidet der det oppfordres til å utvinnelig opprør strukturer over hele armeen. Oppstandene har ikke vært særlig store, men selv det minste opprør vil ha følger som vil være mere merkbare i Bulgaria enn i noe annet land.

Østfronten. Ifølge de siste meldinger fra Moskva er tyskerne på fullt retrett sør for Leningrad. Den tyske garnison i Krasnibur på jernbanen til Moskva er helt omringet. Lenger sørst på samme jernbane nærmer russerne seg Tossro og Tsjudovo. Tyskerne har på 5 dager mistet 25.000 mann i drepte og 5.000 fanger. Reuters Moskva-korrespondent telegraferer: Praktisk talt hele det omfattende jernbanenett i en omkrets av om lag 30 km befinner seg på russiske hender, og den store hesteskoen av tyske forsvarsværker rundt Leningrad blir nå knust. Sør for Leningrad og vest for Novgorod gjør fienden heftige motangrep for å rette de retrettlinjer de ennå har igjen i kilen i nord. I går ble det meldt at det sterke tyske støttepunkt Puskin var falt. De sterke tyske forsvarsværkene rundt byen besto av blokkhus bygget av stål og sement og var tre fot tykke. De var små festninger som måtte tas hver for seg.

I det sørvestlige Ukraina har von Klenstein fått svære tap under sin nye og mislykte offensiv i Winnisa-avsnittet i et forsøk på å beskjete veien til Romania.

Fra Köln blir det meldt om store russiske landsetninger nord for Kertsj. Det blir meldt om voldsomme kamper i havnekvartetet.

Den russiske framykning i Leningradområdet har vakt den største uro i Finland, der det nå dekretes oppførelse av tilfluktsrom overalt. Idet man venter gjenopptagelse av bombingen over Finland så snart russerne har skaffet seg baser på sørkysten av Finskebukta.

General Rokosovski har klemt tyskerne vestover over Pripelmyrene og står nå vest for Mosyr, bare 14 km fra den gamle polske grense. Det sveitsiske blad La Suisse siterer en uttalelse av en embetsmann i den tyske legasjon i Budapest som har uttalt at Tyskland nå forbereder seg på å gi opp Østpolen og trekke seg tilbake til en linje Östlersjön-Karpaterne. Til denne uttalelse bemerker militære kommentatorer i London at tyskerne i så fall lagge veien til Ploestis oljefelter åpen for russerne, men det kan vel også være det samme. Idet oljekildene kan settes ut av drift fra luften.

Flyangrep. 200 amerikanske bombefly eskortert av jagere angrep i går mål i Vest-Frankrike. Det ble vidd stor skade på militære mål. Amerikanske bombefly angrep likeledes mål i Vest-Tyskland, og det fant sted luftkamper over Holland og Belgia. 24 tyske maskiner ble ødelagt. 13 allierte fly savnes.

Bolivia. Både Storbritannia og De forente stater har nektet å anerkjenne den nye regjering i Bolivia. Utenriksminister Eden gjorde rede for avgjørelsen i Underhuset i dag og fastslo at den nye regjering er fiendtlig innstilt mot de forente nasjoner. Han medtalte at den britiske regjering hadde rådført seg med regjeringen i Washington. På spørsmål om det ville bli tatt noen økonomiske forholdsregler derfor Bolivia svarte Eden at Storbritannia ville ta samme forholdsregler som De forente stater. Fra Washington blir det opplyst at forsyninger til Bolivia under låne- og leieloven tilsiglig sikkert vil bli stoppet.

Offisielt har Quisling vært kalt til sin førers hovedkvarter for å utveksle meninger om Europas framtid, og drifte Norges plass i den nye europeiske orden. Det som fortjener oppmerksomhet er imidlertid at Quisling også hadde instruksjoner til minister Whist om organisering av Norges nærings- og arbeidsliv til fremme av tyske krigsmål. Arbeidsgjengene må derfor være forberedt på nye framstøt på dette område.

Budskapet om Edvard Lunds død er møtt med sorg over hele den frie verden. Avisene verden over har i dag viet hans liv og verk utførlig omtale. Norge har ved Edvard Lunds død mistet et stort skapende geni, hvis verk er uuddødlige.